

YTTRANDE Exp. den 21/3 -11
2011-03-14 2)

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

(Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå)

SLU:s yttrande över remissen konsekvensutredning, i enlighet med 4 § i förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, avseende av Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län föreslagna nya föreskrifter samt skötselplan för nationalparkerna Sarek, Stora Sjöfallet/Stuor Muorkke, Padjelanta/Badjelandda och Muddus/Muttos samt naturreservaten Stubbá/Stubba och Sjävnja/Sjaunja inom världsarvet Laponia.

(Naturvårdsverkets dnr NV-01242-11
Länsstyrelsens dnr 512-312-11)

Sammanfattning av SLU:s synpunkter

- SLU instämmer i att det är positivt för lokalbefolkning och det allmänna friluftslivet att föreskriftsförslaget leder till enhetliga föreskrifter som förenklar förståelsen av dessa och att föreskrifterna följs.
- SLU bedömer att förslagen är förenliga med artiklarna 10c och artikel 8j inom FN:s Konvention om biologisk mångfald (CBD) och att det inte förefaller som om de föreslagna förändringarna i föreskrifterna kommer att försvåra den samiska lokalbefolkningens försörjning.
- SLU anser att Laponiatjuottjudus/Laponiaförvaltningen gemensamt bör besluta om var tillståndsgivningen ska ligga för militär och polisiär verksamhet, vetenskapliga undersökningar och genomförandet av tävlingar, lägerverksamhet, återkommande organiserade turer eller andra organiserade större arrangemang.
- SLU föreslår även att vid utformning av tillståndsgivning för vetenskapliga undersökningar bör föreskrifterna formuleras så att vetenskapliga undersökningar av ringa

omfattning, och som inte påverkar mark- och vattenområden respektive inte är relaterade till traditionell kunskap inom Laponia, undantas från tillståndsplikt.

- SLU anser att det är positivt att dessa förslag på förändringar innebär förtydligande kring förvaltares möjligheter att bedriva skötsel och informationsverksamhet i naturreservaten och nationalparkerna.

Allmänna kommentarer

SLU gör den allmänna bedömningen att förslagen är förenliga med artiklarna 10c ("skydda och uppmuntra sedvanligt nyttjande av biologiska resurser i enlighet med traditionella kulturella sedvänjor som är förenliga med kraven för bevarande och hållbart nyttjande") och artikel 8j ("respektera, bevara och bibehålla kunskaper, innovationer och sedvänjor hos ursprungliga och lokala samhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald") inom FN:s Konvention om biologisk mångfald (CBD). Utifrån remissmaterialet förefaller det som om de föreslagna förändringarna i föreskrifterna inte bör försvåra den samiska lokalbefolkningens sedvanebruk av området för sin försörjning.

Avsnitt Konsekvensanalys (s. 5)

Effekter på företag och övriga fördelningseffekter

SLU instämmer i att det är positivt för både lokalbefolkningen och det allmänna friluftslivet att föreskriftsalternativet leder till enhetliga föreskrifter som förenklar förståelsen och ökar möjligheterna till att dessa följs. Anledningen till ställningstagandet är att SLU anser att det är betydelsefullt att föreskrifter vid naturvistelse är lättförståeliga så att fler personer får kunskap om rättigheter och begränsningar vid naturvistelsen. Kunskap om rättigheter och begränsningar vid naturvistelsen är en förutsättning för en långsiktigt hållbar besöksutveckling och naturvägledning i området.

Avsnitt Konsekvensanalys (s. 15-16)

Förslag på förändringar B14

SLU framhåller att termen ”vetenskapliga undersökningar” är mycket bred och kan handla om allt från biologi, geologi och klimatologi till arkeologi och etnologi samt kan handla om frågor rörande såväl materiella som immateriella aspekter. En del undersökningar medför påverkan på exempelvis mark eller biodiversitet och en del baseras uteslutande på observationer. En vetenskaplig undersökning kan för övrigt utgöra en planerad långsiktig studie eller vara en enstaka oplanerad observation gjord av rätt person på rätt plats vid rätt tidpunkt utan en i förväg bestämd intention att genomföra en vetenskaplig undersökning. Det kan därför i vissa fall finnas avgjorda svårigheter att i förväg anskaffa ett tillstånd från Länsstyrelsen.

Vad gäller Konventionen om biologisk mångfald så har man varit noga med att ta fram moraliskt förpliktande policydokument som syftar till att stärka lokalsamhällets rätt och möjligheter att få föra sin talan i samband vid olika typer av projekt. Exempelvis bör *Akwé:Kon - Frivilliga riktlinjer för genomförande av kulturella, miljömässiga och sociala konsekvensbeskrivningar av projekt som är tänkta att ske på, eller sannolikt kommer att påverka, heliga platser och mark- och vattenområden som traditionellt bebos eller nyttjas av ursprungliga eller lokala samhällen¹ och Tkarihwaié:ri -riktlinjerna – Grunddrag för en etisk uppförandekod för att säkerställa respekt för urfolk och lokalsamhällen samt deras kulturella och immateriella arv²* tillämpas.

Utifrån detta perspektiv kan man därför ifrågasätta varför det ska vara Länsstyrelsen i Norrbottens län och inte Laponiatjuottjudus/Laponiaförvaltningen som ska lämna tillstånd för en specifik vetenskaplig undersökning. I den etiska uppförandekoden² står bland exempelvis att: ”All verksamhet relaterad till traditionell kunskap associerad med bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, som äger rum på eller som sannolikt kommer att ha inverkan på heliga platser och på mark- och vattenområden som traditionellt används eller bebos av urfolks- och lokalsamhällen och där en specifik grupp påverkas, skall genomföras med ett i förväg lämnat informerat medgivande och/eller godkännande och deltagande finnas från urfolk och lokalsamhället.”

I Akwé: Kon-riktlinjerna¹ står bl.a. att för projekt som ”föreslås äga rum på, eller som sannolikt har påverkan på, heliga platser och på mark- och vattenområden som traditionellt bebos eller nyttjas av urfolk och lokalsamhällen” bör man ”etablera en process för att lokalsamhällen och urfolkssamhällen ska ha möjlighet att acceptera eller invända mot ett föreslaget projekt som kan ha påverkan på deras samhälle.”

¹ <http://www.cbd.int/doc/publications/akwe-brochure-en.pdf>

² <http://www.cbd.int/doc/meetings/cop/cop-10/official/cop-10-02-en.pdf>

Med anledning av ovanstående bör Laponiatjuottjudus/Laponiaförvaltningen gemensamt besluta om var tillståndsgivningen ska ligga för militär och polisiär verksamhet, vetenskapliga undersökningar och genomförandet av tävlingar, lägerverksamhet, återkommande organiserade turer eller andra organiserade större arrangemang. Därvid bör man gemensamt säkerställa att man etablerar en beslutsprocess som garanterar delaktighet för berörda samebyar helt i enlighet med Akwé: Kon-riktlinjerna och den etiska uppförandekoden. Med tanke på den process som har följt Laponia-frågan och lett fram till dagens tillstånd bör det vara det enda alternativet.

Vid utformning av tillståndsgivning för vetenskapliga undersökningar bör föreskrifterna formuleras så att vetenskapliga undersökningar av ringa omfattning, och som inte påverkar mark- och vattenområden respektive inte är relaterade till traditionell kunskap inom Laponia, undantas från tillståndsplikt.

Avsnitt Konsekvensanalys (s. 16)

Förslag på förändringar B15.

SLU anser att det i de föreslagna föreskrifterna bör stå att Laponiatjuottjudus/Laponiaförvaltningen, i sin bedömning om att ge tillstånd för återkommande organiserade eller andra organiserade större arrangemang”, ska göra sin bedömning utifrån riktlinjer från Naturvårdsverket. Anledningen till ställningstagandet är att riktlinjer från Naturvårdsverket gynnar en nationell samsyn om organiserad och eller kommersiell verksamhet i skyddade naturområden.

I de gällande föreskrifter för naturreservaten som behandlas i remissen finns inga generella begränsningar för organiserad eller kommersiell verksamhet. I nationalparkerna som behandlas i remissen är det nu förbjudet att bedriva kommersiell verksamhet. I de föreslagna föreskrifterna är det förbjudet i både naturreservat och nationalparker att utan tillstånd genomföra ”återkommande organiserade turer eller andra organiserade större arrangemang”. För att skapa en nationell samsyn i bedömningen av vilken typ av organiserad och eller kommersiell verksamhet som får bedrivas i skyddade naturområden vore det bra om Laponiatjuottjudus/Laponiaförvaltningens bedömning är samordnad via riktlinjer från Naturvårdsverket. En nationell samsyn kan leda till att kompetenta naturvägledare gynnas och att de lättare kan planera sin verksamhet.

Avsnitt Konsekvensanalys (s.16-18)*Förslag på förändringar C1, C2 och D17.*

SLU anser att det är positivt att dessa förslag på förändringar innebär förtydligande kring förvaltares möjligheter att bedriva skötsel och informationsverksamhet i naturreservaten och nationalparkerna. Anledningen till ställningstagandet är att det förtydligas vilka möjligheter det finns att sköta och utveckla naturvägledningen i området.

En fungerande naturvägledning är betydelsefullt för besöksnäringen i Laponia. Genom skyltar, utställningar och leder kan områdets natur- och kulturmiljövärden förmedlas till besökarna. Genom en genomtänkt naturvägledning kan besökaren få ökad förståelse om de möjligheter och begränsningar som erbjuds vid besöket i området.

Beslut om innehållet i detta yttrande har, efter delegation från rektor, fattats av dekanus vid fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap efter föredragning av remisshandläggare Lotta Jäderlund.

Svaret har utarbetats av forskningsledare Håkan Tunon och konsulent Marie Kvarnström, båda vid Centrum för biologisk mångfald samt föreståndare Eva Sandberg, ordförande Sven G Hultman och projektledare Per Sonnvik, samtliga vid Centrum för naturvägledning.

Dekanus Kristina Glimelius

Remisshandläggare Lotta Jäderlund